
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

משפט וחברה - 62209

תאריך עדכון אחרון 02-01-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: משפטים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר נעמי לבנקרון

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: nomi.levenkron@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: 12:00- 13:00

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

מטרתו של הקורס היא לדון בזיקות הגומלין שבין המשפט לבין החברה באופן כללי תוך התמקדות בהקשר הישראלי. במהלך הקורס נבחן את המשפט כזירה פוליטית-חברתית המשקפת מבנים חברתיים ומשעתקת אותם, נדון בשאלה האם ועד כמה "חברה" ו"משפט" הם שדות שונים ונבחן את כוחו של המשפט כסוכן של שינויים חברתיים.

מטרות הקורס:

חלקו הראשון של הקורס יוקדש ללימוד המושגים התיאורטיים וכלי הניתוח בתחום "חברה ומשפט". בחלקו השני והמרכזי של הקורס נתמקד ביישומם של כלים אלה על דרך ניתוח מקרים וסוגיות במשפט וחברה בישראל. כך למשל נבחן את המשפט ככלי לשינוי חברתי במאבק על זכויות אדם ואזרח

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. הסטודנט יוכל לדון בזיקות הגומלין בין המשפט לבין החברה בקונטקסט הכללי והישראלי.
2. הסטודנט ידע לזהות אלמנטים חברתיים תלויי תרבות בתוך משטרים משפטיים.
3. הסטודנט ירכוש יכולת קריאה ביקורתית – סוציולוגית ופוליטית – של פסקי דין.
4. הסטודנט יישם ויפעיל כלי ניתוח ממדעי החברה על מקרי בוחן במשפט הישראלי.
5. הסטודנט יוכל להעריך ולבקר מדיניות אקטיביסטית אל מול מרוסנת של הרשות השופטת.

דרישות נוכחות (%) :

100%

חובת השתתפות בכל השיעורים והסידורים. העדרויות שאינן מוצדקות עלולות להוביל לאי-סיום הקורס.

שיטת ההוראה בקורס: שיעור פרונטלי ודיון במקרי מבחן.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

מבוא תיאורטי למשפט וחברה
המשמעות החברתית של המשפט
משפט ומגדר/ דת/ רגשות/ אתניות
משפט ושינוי חברתי
מקרי מבחן במשפט וחברה

חומר חובה לקריאה:

דפנה הקר "הזמנה לסוציולוגיה של המשפט ומיפוי ראשוני של התחום בישראל" דין ודברים ד 95

(תשס"ח).

KITTY CALAVITA, INVITATION TO LAW AND SOCIETY: AN INTRODUCTION TO THE STUDY OF REAL LAW 1-9 (2016).

בתאריך 19.3 לא יתקיים שיעור

2. פונצקיונליזם (26.3.2023)

קריאת חובה:

הדר אבירם, "האם המשפט משיג את מטרותיו, תשובות מעולם המחקר האמפירי" בתוך משפט, חברה ותרבות: האם המשפט חשוב? 27 (דפנה הקר ונטע זיו עורכות, 2010).

DRAGON MILOVANOVIC, AN INTRODUCTION TO THE SOCIOLOGY OF LAW 30-43 (2003).

קריאת רשות:

JOSEPH RAZ, THE AUTHORITY OF LAW, ESSAYS ON LAW AND MORALITY 163-179 (1979).

3. סטייה, פיקוח והפרת חוק (2.4.2023)

קריאת חובה:

חגית לרנאו עבריינות ואכיפת חוק, תיאוריה, מדיניות, ביקורת 238-181 (2016).
מישל פוקו לפקח ולהעניש: הולדת בית הסוהר 41-9 (2015).

חומר לקריאה נוספת:

Lindsay Farmer, Censure: Moral and Sociological, in SOCIAL CENSURE AND CRITICAL CRIMINOLOGY 47-65 (Anthony Amatrudo ed., 2017).

השיעור יתקיים במתכונת של שיעור כפול, במכללה לשוטרים בבית שמש. שימו לב: זהו היום הראשון של חופשת פסח, על מנת לאפשר את קיומו של הסיור, מבלי לפגוע בהשתתפותכם בשיעורים אחרים. במקומו, יבוטלו במהלך הסמסטר שני שיעורים

4. משפט ורגשות (16.4.2023)

קריאת חובה:

ארנה אליגון-דר "זירות של בושה, פחד וזעם: היסטוריה של משפט, רגשות ואונס בתקופת המנדט" משפט, חברה ותרבות ג 151 (2020).

Richard Weisman, Being and Doing: The Judicial Use of Remorse to Construct Character and Community, 18(1) SOCIAL & LEGAL STUDIES 47 (2009).

קריאת רשות:

Andrew J. Wistrich, Jeffrey J. Rachlinski, and Chris Guthrie, Heart Versus Head: Do Judges Follow the Law or Follow Their Feelings, 93 TEX. L. REV. 855 (2014).

בתאריך 23.4 לא יתקיים שיעור (עיד אל פיטר)

5. מעמד וריבוד חברתי (30.4.2023)

קריאת חובה:

רון חריס "נפילתו ועלייתו של מאסר החייבים" עיוני משפט כ(2), 439 (1997).
אסף טבקה, "משפט פלילי ועוני: על אחרות חברתית כמנוף להכרה בהגנת העוני כסייג לאחריות פלילית: בעקבות ת"פ 17571-18-01 מדינת ישראל נ' בהלקר" מבזקי הארות פסיקה 85, 19 (2018).

קריאת רשות:

מארק גלנטר, "מדוע 'אלה שיש להם' נוטים להצליח: הרהורים על גבולות השינוי החברתי" מעשי משפט ד 15 (2011).

DRAGON MILOVANOVIC, AN INTRODUCTION TO THE SOCIOLOGY OF LAW 78-108 (2003).

6. זהות וגזע (7.5.2023)

קריאת חובה:

יפעת ביטון, "מזרחים במשפט, ה'אין' כ'יש'" משפטים מא 455 (2012).
יהודה שנהב ויוסי יונה, גזענות מהי, בתוך: גזענות בישראל 12 (יהודה שנהב ויוסי יונה עורכים, 2008).
Kitty Calavita, Invitation to Law and Society: An Introduction to The Study of Real Law, Second edition 51-73 (Chapter 4: The Colour of Law) (2016)

קריאת רשות:

Austin Sarat and Thomas Kearns, Responding to The Demands of Difference: An Introduction, in CULTURAL PLURALISM, IDENTITY POLITICS, AND THE LAW 1-26 (Austin Sarat & Thomas Kearns eds., 1999).

7. דת ומדינה (14.5.2023)

קריאת חובה:

גילה שטופלר "המיעוט הערבי, המיעוט החרדי והתיאוריה הרב-תרבותית במדינה יהודית ודמוקרטית" בתוך משפט, מיעוט וסכסוך לאומי 11 (ראיף זריק ואילן סבן עורכים, 2017).
Dikla Yogev, Social Capital Transformation and Social Control: What Can we Learn from the Changing Style in Communication between Religious Communities and the Police During COVID-19 POLICING & SOCIETY 1 (2021).

קריאת רשות:

יפית תירוש "הסיפור של המאבק בהפרדה בין המינים באקדמיה: גילוי, מיפוי, הנעת שינוי" מעשי משפט י 107 (2019).

8. משפט ושינוי חברתי (21.5.2023)

קריאת חובה:

אורלי לובל "הפרדוקס של אקטיביזם חוץ משפטי: תודעה משפטית ביקורתית ופוליטיקה -לשינוי החברה" מעשי משפט א 63 (2008).
ויליאם ל. פ. פלסטיר, ריצ'רד ל. אייבל, אוסטין סאראט "היווצרותם של סכסוכים והשתנותם: מתן שם, הטלת אשם, עמידה על זכות" מעשי משפט ג 17 (2010).

קריאת רשות:

חסן ג'בארין "הפוליטיקה של 'המקצוענות המשפטית' בסוגיות חוקתיות" משפט וממשל ו 329 (תשס"ג).

9. מגדר (28.5.2023)

קריאת חובה:

ע"א 11152/04 פלוני נ' מגדל חברה לביטוח פ"ד סא (3) 310 (2006).
דפנה הקר, אלעזר וייס, חגי פורת ואוראל שריקי בן צבי "דבר העורכים" עיוני משפט לט (3) 491 (2016).

אן מקגנילי "שיטור והתנגשות הגבריות" עיוני משפט לט (3) 497 (2016).
NANCY LEVIT, ROBERT R.M. VERCHICK AND MARTHA MINOW, FEMINIST LEGAL THEORY 11-39 (2016).

קריאת רשות:

שולמית אלמוג וגל אמיר "#MeToo" כדיסטופיה פמיניסטית" משפטים יד (1) (תש"פ).

10. פרופסיות והאקדמיה המשפטית (4.6.2023)

קריאת חובה:

דנקן קנדי "חינוך משפטי כהכשרה להיררכיה" מעשי משפט ט (1) 17 (2017).
רביע אגבריה "סטודנטים ערבים-פלסטינים בפקולטות ישראליות למשפטים: קריאה ביקורתית של החינוך המשפטי בישראל" מעשי משפט ט (1) 219 (2017).
נעמי לבנקרון "זולגות הדמעות מעצמן": מחירה הרגשי של עריכת דין חברתית" מעשי משפט ו 13 (2014).

קריאת רשות:

LAWRENCE FRIEDMAN, LAW AND SOCIETY, AN INTRODUCTION 20-26 (1977).
Smadar Ben Natan, Self-Proclaimed Human Rights Heroes: The Professional Project of Military Judges, 46(3) LAW & SOCIAL INQUIRY 755 (2021).

11. אזרחות (11.6.2023)

קריאת חובה:

בנדיקט אנדרסון, קהילות מדומיינות 31-79 (1999).
טלי קריצמן-אמיר "מבוא" בתוך לוינסקי פינת אסמרה: היבטים חברתיים ומשפטיים של מדיניות המקלט בישראל 9 (טלי קריצמן אמיר עורכת 2015).
אבינועם כהן "הסגת גבול: מעצר של מבקשי מקלט בשוליים המתרחבים של המשפט הפלילי" משפט חברה ותרבות: משפט צדק? ההליך הפלילי בישראל - כשלים ואתגרים 435 (אלון הראל עורך, 2017).

קריאת רשות:

ברטולד ברכת שיחות של פליטים 7-15 (רחל בר חיים מתרגמת, 1996).

12. משפט ותרבות (18.6.2023)

קריאת חובה:

מנחם מאוטנר "שכל ישר, לגיטימציה, כפיה: על שופטים כמספרי סיפורים" פלילים ז 11 (1998).
קליפורד גירץ "משחק עמוק: הערות על קרב התרנגולים הבאליניז" בתוך פרשנות של תרבות 305-273 (1973).

קריאת רשות:

LAURA NADER, THE LIFE OF THE LAW: ANTHROPOLOGICAL PROJECTS, 18-71 (2002).

13. בין מרכז לפריפריה (25.6.2023)

עת"מ (מחוזי - חיפה) 1706-09-20 ארבל - מועצה אזורית עמק המעיינות (פסק דין מיום 26.8.21).

דוד שור "עין גדי, זכות הטבע למים והסכנה בהפרטה חלקית" עיוני משפט ל (3) 633 (2008).

קריאת רשות:
אורית רוזין "תנאים של סלידה: היגיינה והורות של עולים מארצות האסלאם בעיני ותיקים בשנות
החמישים" עיונים בתקומת ישראל 12, 195 (2002).

שימו לב: רשימת הקריאה סופית מבחינת היקפה, אך לא ביחס לתכניה, שיקבעו סופית לאחר השיעור
הראשון.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 100 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %
4 מטלות ביניים שיבוצעו במהלך השיעור, ללא

מידע נוסף / הערות:
הקורס כולל סיור בבית המורשת של המשטרה בבית שמש שיתקיים בתאריך 3.4.2023